

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Mikroforandringer i to engelske aspektkonstruktioner og visualisering deraf

Hilpert-metoden

Jensen, Kim Ebensgaard

Publication date:
2014

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Jensen, K. E. (2014). *Mikroforandringer i to engelske aspektkonstruktioner og visualisering deraf: Hilpert-metoden*. Paper præsenteret ved Tempus & Aspekt, Copenhagen, Danmark.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mikroforandringer i to engelske aspekt-konstruktioner og visualisering heraf: Hilpert-metoden

(manuskript – oplæg holdt ved Tempus og Aspekt, Copenhagen University, 23.-25. juni, 2014)

Kim Ebensgaard Jensen, Aalborg Universitet

1. Introduktion

Denne paper viser, hvordan Hilperts (2011, 2012, 2013) korpuslingvistiske analysemetode 'motion charts' kan anvendes til sporing af konstruktionsmikroforandringer i engelske aspektkonstruktioner.

2. Forandringer: den progressive konstruktion som eksempel

I det følgende vil makro- og mikroforandringer som begreber blive diskuteret med det formål at definere mikroforandringer. Som eksempel bruger vi den engelske progressivkonstruktion, der har fået en del opmærksomhed fra sproghistorikere.

2.1 Forandringer i makroperspektiv

Der har været tradition for at gribe sprogforandringer an i et makroperspektiv, hvor man kigger på forandringer i hele sprogsystemet eller portioner af sprogsystemet eller på forandringer i enkelte enheder, som har konsekvenser for sprogsystemet som sådan.

Dette har resulteret i vigtigt viden. For eksempel har man sporet den progressive konstruktion (eller måske de progressive konstruktioners) udvikling fra oldengelsk over middelengelsk til moderne engelsk.

Den oldengelske [BEON/WESAN *V-ende*]-konstruktion blev brugt i oversættelser af perifrastiske imperfektivkonstruktioner fra latin (Baugh & Cable 1993: 287, Mitchell & Robinson 1992: 110, Denison 1993: 371).

- (1) “ond hie ða feohtende wæron” (≈ 'og så blev de ved med at slås')
- (2) “ða se apostol ðas lore sprecende wæs” (≈ 'mens apostlen var igang med at forklare sin lære')

I middelengelsk har man fundet, at der var konkurrence mellem en nyere form: [BE *V-ung*] og en videreudvikling (eller et sæt videreudviklinger) af den oldengelske form (Fischer 1992: 254-6), Denison (1993:274-6).

- (3) “As Canacee was pleyng in hir walk ther sata faucon over hire heed” (≈ 'Mens Canacee gik og legede/spillede, placerede de en falk langt oppe over hovedet på hende')
- (4) “The flod is into the grete see rennende” (≈ 'Floden løber ud i det store hav')

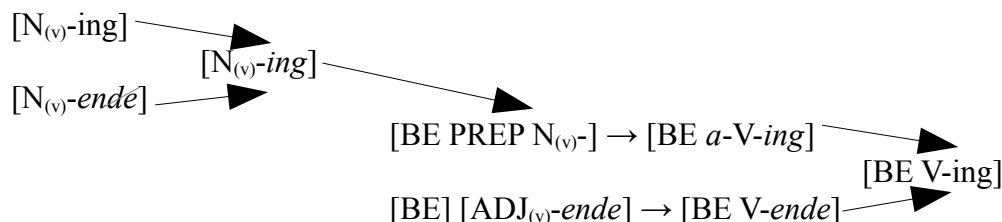
I moderne engelsk har den nyere form taget helt over, og har desuden udviklet sig til [BE *V-ing*].

Et område, man har kigget på, er funktionsforandringer. De sproghistorikere (f.eks. Fischer 1992: 254-6), der har taget et semasiologisk perspektiv og har fokuseret på forandringer i den progressive konstruktionens forms funktioner har desuden fundet, at i old- og middelengelsk havde konstruktionen et meget større sæt funktioner end den moderne engelske progressiv konstruktion har. De old- og middelengelske konstruktioner havde blandt andet følgende funktioner: igangværende situationer, situations-”indramning”, evige sandheder og vaner, handlingsregulerende talehandlinger (med imperativ) og statiske situationer. Derimod er den moderne progressive konstruktion begrænset til igangværende situationer, fremtid lagt på skinner og et par andre funktioner. I et onomasiologisk perspektiv har man ligeledes fundet at i old- og middelengelsk blev funktionen igangværende situation udtrykt af flere forskellige former, hvoraf den progressive konstruktion blot var en ud af mange, der kunne bruges (blandt de andre var simpel nu- og datid) (Fischer 1992: 259). I moderne engelsk er det dog den progressive konstruktion, der primært tjener dette formål. Desuden har man fundet, at der i 1500-tallet til 1700-tallet markant stigning i

brug af den progressive konstruktion (også en ”opblomstringsperiode” i starten af 1800-tallet), men typisk begrænset til ”situationsindramning” (Denison 1998: 143).

En anden tilgang er at kigge på konstruktionens grammatikaliserings-paths. Her har man fundet tre muligheder (for diskussion, se Ziegeler 1999):

- Locative source path (e.g. Bolinger 1971): [BE PREP N_(v)-] → [BE -V-] → [BE V-]
- Reanalysis path (e.g. Ziegeler 1999: 73): [BE] [ADJ_(v)-] → [BE V-]
- Amalgamation path (e.g. Fischer 1992: 252):

Et område, man har overset er dog mikroforandringer, da disse typisk ikke viser sig i formelle forandringer i konstruktionen og ej heller i gennemgående forandringer i sprogsystemet.

2.2 Mikroforandringer

Forandringer på ”mikroniveau” er således forandringer, der ikke nødvendigvis fremgår for det blotte øje (dvs. formelt eller strukturelt) – det, som Fillmore (1988) kalder 'external syntax' eller 'external properties'. Områder, hvor man finder mikroforandringer kan være:

- kollokationer
- kolligationer
- kollostruktioner
- mikrokontekster
- visse makrokontekster
- andre 'association patterns'

Mikroforandringer kan, selvom de måske ikke afspejles i sprogsystemet som helhed eller formelt kan ses i det sproglige fænomen, som undersøges, ikke desto mindre være vigtige dele af fænomenets historie. Mikroforandringer er forandringer i fænomenets brugsmønstre og kan således være ”trin” i fænomenets historie fra 'stadie A' til 'stadie B'. Derudover kan mikroforandringer afspejle sociokulturelle forandringer og disses indflydelse på sprogbrug.

3. Metode

Forankret i konstruktionsgrammatik (f.eks. Fillmore et al. 1988, Goldberg 1995, Croft 2001, Hilpert 2014). Via diakron kvantitativ undersøgelse af konstruktionsforandringer (Hilpert 2013) i diakrone sprogkorpora og applikation af 'motion charts' kan man visualisere sådanne forandringer på dynamisk vis (Hilpert 2011). 'Motion charts' kan udformes på forskellige måder, alt efter hvad der er hensigtsmæssigt (Hilpert 2013). I elektroniske/digitale medier kan animerede 'motion charts' bruges via 'googleVis'-pakken, som kan anvendes i R-plattformen (Hilpert 2012).

3.1 Motion charts

Motion charts er koordinatsystemer, hvor de to dimensioner er faktorer, og de sproglige former, man undersøger, er ”balloner”, som bevæger sig rundt i koordinatsystemet. På den måde er bevægelse en slags visuel metafor for forandring. Akserne repræsenterer som sagt faktorer, og således viser en motion chart hvordan et sprogligt fænomen forandrer sig i forhold til de to faktorer.

Et eksempel fra Hilpert (2012) er ændringer i de verber, som de engelske modalverber 'may' og 'might' tager som hovedverber i perioden 1870-2000:

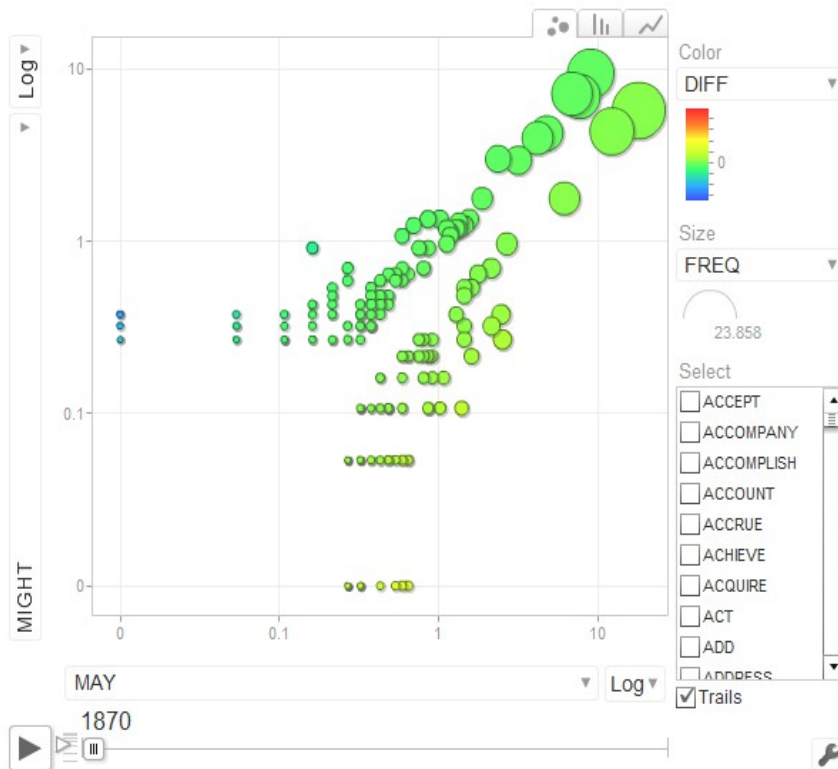

Illustration 1: May/might og deres hovedverber (Hilpert 2012)

'MIGHT'-aksen repræsenterer hvor ofte et verbum lægger sig op ad 'might': jo længere ude ad koordinatsystemet, verbet befinder sig af 'MIGHT'-aksen, jo hyppigere dukker verbet op som hovedverbum for 'might'. Det samme gælder for 'MAY'-aksen. I listen til højre kan man vælge, hvilke verber, man vil fokusere på, og i 'Trails'-boksen, kan man vælge, om de skal efterlade en 'hale'. Følgende screenshot viser, hvordan verbet 'add' har ændret sig i forhold til 'might' og 'may';

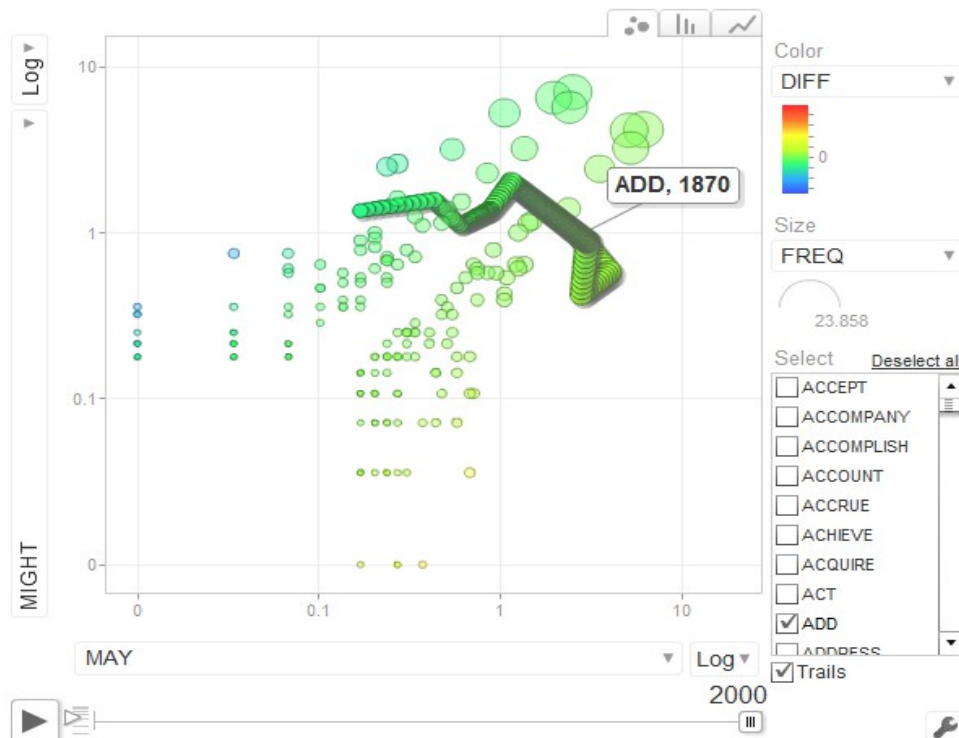

Illustration 2: 'Add' og 'may/might' (Hilpert 2012)

Som man kan se, blev 'add' i 1870 hyppigt brugt med 'may', men denne hyppighed er faldet, og 'add' har bevæget sig mere over imod 'might' – måske på grund af udtrykket 'I might add'.

Hilpert (2011, 2012, 2013) gør specifik brug af motion charts til at spore konstruktionsforandringer i tiltrækningsforhold mellem konstruktioner og de leksemer, der dukker op i dem. De to akser repræsenterer konstruktioner, og "ballonerne" repræsenterer leksemer i konstruktionerne. Metoden er som sagt korpusbaseret (Biber et al. 1998). Frekvenserne hentes i et diakront korpus eller i en serie korpora fra forskellige tidsperioder. I et regneark sættes frekvenserne for hvert leksem i de to konstruktioner op for hver tidsperiode i korpusset (eller korporaene), og frekvenserne normaliseres, så sammenligninger kan laves på tværs af tidsperioderne. Når dette er sat op, køres dataene igennem 'googleVis' i R, og en motion chart genereres, som brugeren kan interagere med.

3.2 Data og 'cases'

I denne paper undersøges de engelske progressive og perfektive konstruktioner på grundlag af data i korpusset COHA, som er et historisk korpus over amerikansk engelsk (Davies 2014). COHA dækker perioden 1810 til 2009. I dette korpus har jeg foretaget tre 'case studies' (i anførselstegn, da der j ikke er tale om case studies i den egentlige forstand): 1) Progressiv- vs. perfektiv-konstruktion, 2) Nutid vs. datid i den progressive konstruktion og 3) Simpel nutid vs. simpel datid vs. progressiv vs. perfektiv.

I alle tre tilfælde fokuseres der på verbers forekomster i konstruktionerne, og i alle tre tilfælde normaliseres frekvenser til per 1000000 ord. I alle tre tilfælde deles perioden 1810-2009 op i årtier, og mikroforandringerne spores således over 20 årtier.

4. Analyser

4.1 Progressiv- vs. perfektiv-konstruktion

Der er flere interessante forandringer her. Det er for eksempel interessant at observere verberne 'hurt' og 'feel'.

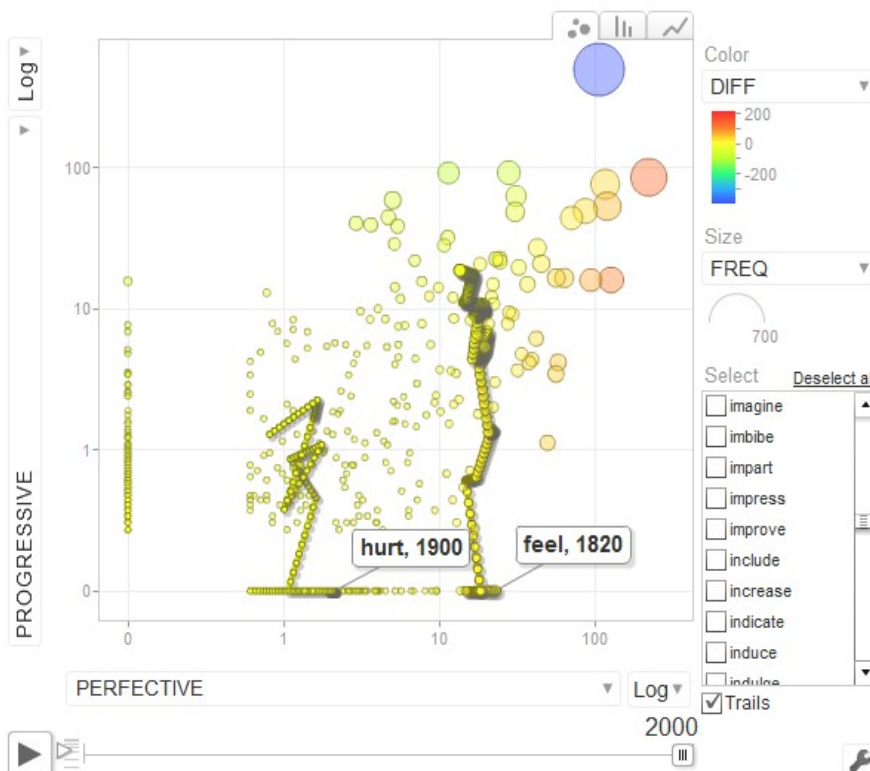

Illustration 3: 'Hurt' og 'feel' i de progressive og perfektive konstruktioner

Begge verber bruges først udelukkende i den perfektive konstruktion, men deres forekomst i den

progressive stiger, som tiden går. Kan dette indikere, at selve verbernes semantik udvides fra statiske situationer til også at inkludere mere dynamiske fortolkninger af det at føle og at have ondt? Noget lignende gør sig gældende med 'win' og 'lose':

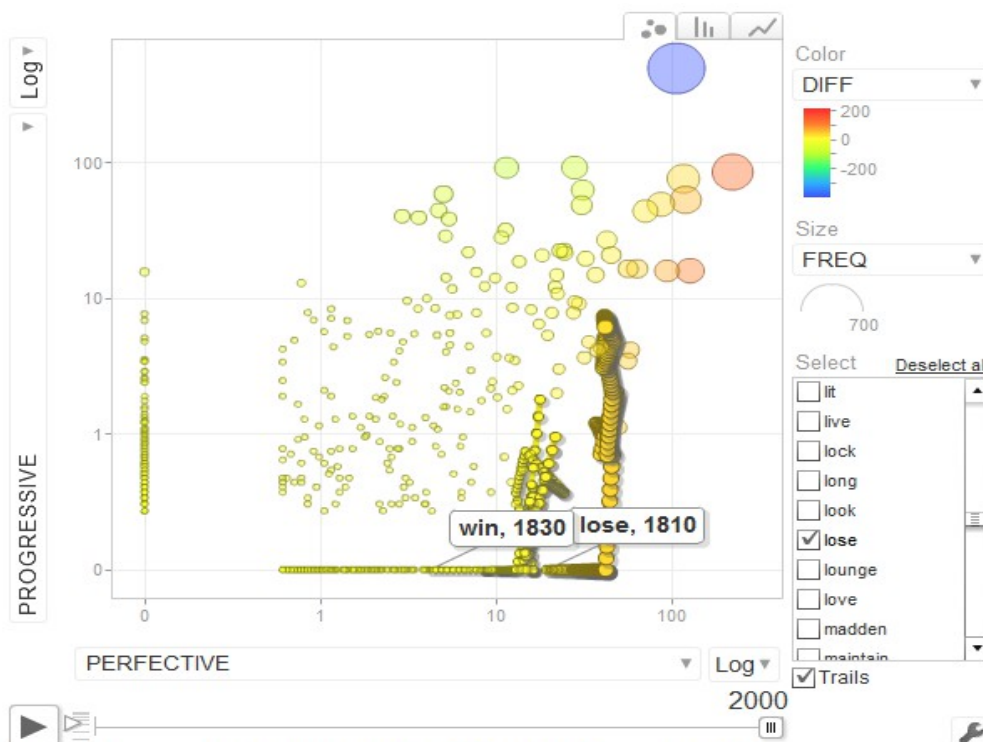

Illustration 4: 'Win' og 'lose' i de progressive og perfekte konstruktioner

'Win' og 'lose' er begge punktuelle irreversible verber. Det vi sige, at de udtrykker situationer, hvis resultater ikke kan 'vendes om', og som finder sted over en meget kort periode (en periode, der er så kort, det egentligt ikke kan beskrives som en periode men som et 'point in time'). En sportskonkurrence er for eksempel først vundet eller tabt i det øjeblik, den afsluttes, og dens resultat kan normalt ikke omstødes (med mindre en diskvalifikation af vinderen finder sted efter konkurrencen er overstået). Rent logisk burde sådanne verber ikke dukke op i den progressive konstruktion, da den udtrykker igangværende situationer, og de udtrykker situationer, der er i ikke kan ses som igangværende. Ovenstående screenshot fra vores motion chart viser dog, at verberne begynder at blive brugt i den progressive konstruktion, og dette kan måske skyldes en udvidelse af deres semantik til også at inkludere situationer, hvor handlinger op til tidspunktet, hvor en sejr er i hus, ses som på en eller anden måde være en del af sejren.

Der er flere interessante forandringer, der kan observeres i denne motion chart. Det kan tilgås her: <http://vbn.aau.dk/files/198641523/PerfProgFinal.html>

4.2. Nutid vs. datid i den progressive konstruktion

Som et eksperiment blev en motion chart lavet som sporer ændringer i, om hovedverber i den progressive konstruktion foretrækker nu- eller datid. Dette viste sig ikke at give noget afkast, da der til alle tider var en overvægt af verber med større præferencer for nutidsprogressiv end datidsprogressiv. Dette er dog mere interessant, end man lige skulle tro. Halvselen af teksterne i COHA er nemlig fiktionstekster, så det kan skyldes, at er på engelsk måske er en præference for at bruge datid i litterære tekster.

Motion charten kan tilgås her: http://vbn.aau.dk/files/197981997/progplot_smooth.html

4.3 Simpel nutid vs. simpel datid vs. progressiv vs. perfektiv

Sidste case er et eksperiment i at brug a 'mutidimensional scaling' i motion charts. Charten kan

tilgås her: <http://vbn.aau.dk/files/198641524/experimental.html> Da beregningerne ikke er komplette endnu, skal denne chart tages med et gran salt, og det skal påpeges, at den ingen videnskabelig værdi har. Det skal også påpeges, at man sagtens kan gøre brug af multidimensional scaling i motion charts, som set hos Hilpert (2012).

5. Afsluttende bemærkninger

Hvad kan motion charts bruges til? Det ville nok være en overdrivelse at påstå, at en motion chart er en endelig analyse, da der skal tolkes på og videreforskes i de data, som dukker frem i en motion chart. Motion charts er snarere dele af en analyse, som kan afsløre forandringer – baseret på kvantitativ analyse – som man måske ikke selv ville have opdaget og rejse spørgsmålstegn, man måske ikke selv ville have tænkt over. De faciliterer analyse af forandringer på mikroniveau og fungerer som en slags mellemledsdata. De er også et effektivt middel til formidling af mere abstrakt kvantitativ diakron forskning da der er tale om en analogisk illustration af forandring (forandring = bevægelse), som måske er nem at forholde sig til. De kan ligefrem indlejres i html-dokumenter. Slutteligt kan motion charts være med til, hvis man er interesseret i det, at placere lingvistik på landkortet i digital humaniora.

Referencer

- Baugh, A.C. & T. Cable (1993). *A History of the English Language*, 4. udg. (London: Routledge).
- Biber, D., Conrad, S., & Reppen, R. (1998). *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bolinger, D. (1971). 'The nominal in the progressive'. *Linguistic Inquiry*, 11. 246-50.
- Croft, W. (2001). *Radical Construction Grammar: Syntactic Theory in Typological Perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Davies, M. (2014). *Corpus of Historical American English (COHA)*. <http://corpus.byu.edu/coha/>.
- Denison, D. (1993). *English Historical Syntax*. London: Longman.
- Denison, D. (1998). 'Syntax'. I: S. Romaine (red.). *The Cambridge History of the English Language. Vol. IV: 1776-1997*. Cambridge: Cambridge University Press. 142-379
- Fillmore, C. J. (1988). The mechanics of "Construction grammar". *Berkeley Linguistics Society*, 15, 35-55.
- Fillmore, C. J., P. Kay & M. C. O'Connor (1988). 'Regularity and idiomaticity in grammatical constructions: the case of let alone'. *Language*, 64(3), 501-39.
- Fischer, O. (1992). 'Syntax'. I: N. Blake (red.). *The Cambridge History of the English Language. Vol. II: 1066-1476*. Cambridge: Cambridge University Press. 207-408.
- Goldberg, A (1995). *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago: Chicago University Press.
- Hilpert, M. (2011). 'Dynamic visualizations of language change: Motion charts on the basis of bivariate and multivariate data from diachronic corpora'. *International Journal of Corpus Linguistics*, 16(4), 435-461.
- Hilpert, M. (2012). *Motion Chart Resource Page*. <http://members.unine.ch/martin.hilpert/motion.html>
- Hilpert, M. (2013). *Constructional Change in English: Developments in Allomorphy, Word Formation, and Syntax*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hilpert, M. (2014). *Construction Grammar and its Application to English*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Mitchell, B. & F.C. Robinson (1992). *A Guide to Old English*, 3. udg. Oxford: Blackwell